

Nederlands Instituut voor Visserij Onderzoek (RIVO) BV

Postbus 68
1970 AB IJmuiden
Tel.: 0255 564646
Fax.: 0255 564644
Internet: postkamer@rivo.dlo.nl

Centrum voor
Schelpdier Onderzoek
Postbus 77
4400 AB Yerseke
Tel.: 0113 572781
Fax.: 0113 573477

Rapport

C082.04

Voortgangsverslag F-project

1 maart 2004 – 31 augustus 2004

Mw. ir. F.J. Quirijns, ir. O.A. van Keeken, dr. W.L.T. van Densen en drs. M.A. Pastoors.

Opdrachtgever: Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Project nummer: 32412470

Contract nummer:

Akkoord: Drs. E. Jagtman
Hoofd afdeling Biologie en Ecologie

Handtekening: _____

Datum: December 2004

Aantal exemplaren: 18
Aantal pagina's: 14
Aantal tabellen: 2
Aantal figuren: 1
Aantal bijlagen: 1

In verband met de
verzelfstandiging van de
Stichting DLO, waartoe tevens
RIVO behoort, maken wij sinds 1
juni 1999 geen deel meer uit van
het Ministerie van Landbouw,
Natuurbeheer en Visserij. Wij zijn
geregistreerd in het
Handelsregister Amsterdam
nr. 34135929
BTW nr. NL 808932184B09.

De Directie van het RIVO is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van het RIVO; opdrachtgever vrijwaart het RIVO van aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets van dit rapport mag weergegeven en/of gepubliceerd worden, gefotokopieerd of op enige andere manier zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Samenvatting	3
Inleiding	4
Coördinatie	4
Onderdeel F1 – Rekenmodel	4
Producten	4
A1 (vangstgegevens), A2 (inspanningsgegevens) en A4 (CPUE gegevens).....	4
A3 Discards	5
A5: Surveys	5
A6: Biologische analyse groei en geslachtsrijpwording	5
A7: Wetenschappelijke artikelen	5
A8 & A9: Gereedschap en documentatie voor evaluatie van onzekerheid assessment modellen.....	5
A16 & A17: Analyse huidige basis en alternatieve basis voor biologische referentiepunten	6
A18, A19, A20, A21: Kwaliteitshandboek	6
Onderdeel F2 – Effectief gebruik visserijgegevens	6
Coördinatie	6
Communicatie met F-schippers.....	7
Producten	7
B1 Databestand met vangst- en visserij-inspanningsgegevens per trek (1993-2001).....	7
B2 Rapport met analyse resultaten logboekgegevens microverspreidingschepen	8
B3 Vangstregistratiesoftware	8
B5, B6 Jaarrapportage	8
B9 Wetenschappelijke publicaties	8
Onderdeel F3 - Communicatie.....	8
C1 Problemen in de visserij.....	9
C2, C3 en C5 Kadervorming, informatiestroom en discussie binnen de sector	9
C4 Onderwijs	9
C6 Overleg sector, overheid en onderzoek.....	10
C7 Artikelen in Visserijnieuws	10
C8 Presentaties voor ICES, EC en NSCFP	10
C9 Bespreken van vangstsucces en daarop gestoeld beheer.....	10
Financiële rapportage	11
Bijlage 1. Productenlijst	12

Samenvatting

Het F-project is op 1 maart 2002 gestart en loopt tot eind februari 2006. Elk half jaar rapporteert het projectteam aan de stuurgroep wat de voortgang is binnen het project. Dit rapport beschrijft de voortgang per deelproject in de eerste helft van het derde jaar, geeft een overzicht van de uitputting van de beschikbare budgetten en gaat in op de verschillen tussen planning en realisatie.

In de uitvoering van het F-project komen we een aantal knelpunten tegen. Het blijkt steeds weer dat beperkende factoren in de uitvoering van onderdeel F1 van het F-project de beschikbaarheid van mensen is en de tijd die nodig is om bepaalde analyses uit te voeren. Door voortschrijdend inzicht blijken analyses anders te moeten worden gedaan en is er vaak meer tijd voor nodig dan vooraf gedacht. Daarom loopt de productrealisatie regelmatig achter bij de planning. In F2 is de meest beperkende factor de samenwerking met de sector. Door het geringe vertrouwen dat in de sector heerst ten opzichte van het onderzoek van het Nederlands Instituut voor Visserij Onderzoek, wordt de samenwerking en daarmee de voortgang in F2 belemmerd. Dit is ook een factor die beperkend is voor de voortgang in F3. Daarnaast werd verwacht dat het werk in F3 voornamelijk in zou houden dat het bestaande kader in de sector ondersteund moest worden. Het is echter het geval dat eerst meer kadervorming nodig is voordat het ondersteunende werk kan gebeuren.

Tegenover deze knelpunten staan een aantal erg positieve resultaten die in de verschillende onderdelen worden behaald. Zo is bijvoorbeeld in het kader van onderdeel F1 een belangrijk deel van de analyses met betrekking tot discards gedaan, iets wat ook in internationaal verband erg gewenst was. Dankzij de gegevens die in F2 zijn verzameld krijgen we een beter inzicht in het visgedrag van de boomkorfloot en kunnen we daar kwantitatieve analyses op doen, die erg waardevol zijn voor het interpreteren van visserijgegevens. Ten slotte blijkt in F3 dat de communicatie tussen de 3 betrokken partijen, sector, overheid en onderzoek, verbeterd is ten opzichte van 2 jaar geleden.

Inleiding

Het F-project is gestart op 1 maart 2002 en heeft een looptijd van 4 jaar. Dit verslag geeft een overzicht van de onder het F-project uitgevoerde werkzaamheden in de eerste helft van jaar 3, dat loopt van 1 maart 2004 t/m 31 augustus 2004. Daarnaast wordt een overzicht gegeven van de uitputting van de beschikbare budgetten, en wordt ingegaan op de verschillen tussen planning en realisatie. De werknemers van het Nederlands Instituut voor Visserij Onderzoek die voor het voornaamste deel betrokken zijn bij het F-project zijn voor onderdeel F1: Olvin van Keeken (deelprojectleider), Martin Pastoors, Sarah Kraak en Adriaan Rijnsdorp, voor F2: Floor Quirijns (deelprojectleider) en Adriaan Rijnsdorp en voor F3: Wim van Densen (deelprojectleider) en Willem Ment den Heijer.

Coördinatie

Voor de kwaliteitscontrole is regelmatig e-mailcontact met Jean Jacques Maguire, de externe kwaliteitscontroleur van het project. Alle concepten van producten die worden opgeleverd, worden naar Maguire opgestuurd en vervolgens levert hij commentaar. In oktober 2004 zal Maguire drie dagen naar Nederland komen waarop hij wordt geïnformeerd over de gang van zaken en de inhoudelijke voortgang. In die drie dagen valt ook een stuurgroepoverleg waar hij bij aanwezig zal zijn. We verwachten dat we tijdens die 3 dagen meer feedback zullen krijgen over de inhoud van het F-project.

Onderdeel F1 – Rekenmodel

Over het algemeen loopt de realisatie van de productverplichting in F1 op schema. Sommige producten zijn wat vertraagd, met name doordat blijkt dat voor sommige analyses gegevens nodig zijn die niet binnen de beoogde planning beschikbaar zijn. Ook moeten sommige analyses uitgebreider worden gedaan dan verwacht, door hernieuwde inzichten die gedurende het project zijn vergaard. Daarnaast is in sommige gevallen de beschikbaarheid van de medewerkers die de analyses uit kunnen voeren een knelpunt. Het personeel dat in F1 werkt zijn ook nodig als er *ad hoc* opdrachten van de overheid tussendoor komen die betrekking hebben tot de bestandsschattingen. Hierdoor hebben deze mensen minder tijd beschikbaar om het werk voor F1 uit te voeren dan van tevoren was gepland.

Producten

Voortgang rond de producten van F1.

A1 (vangstgegevens), A2 (inspanningsgegevens) en A4 (CPUE gegevens)

De rapportages van producten A1 (vangstgegevens), A2 (inspanningsgegevens) en A4 (CPUE gegevens) zijn gecombineerd in een gezamenlijke rapportage die in juni 2004 in conceptvorm is opgeleverd. De definitieve versie wordt eind 2004 opgeleverd.

Onderdeel A1 omvat een overzicht van de vangstgegevens per vloot met de bijbehorende lengte- en leeftijdsamenstelling van schol en tong; een schatting van het betrouwbaarheidsinterval in de schatting van de internationale leeftijdsamenstelling van de vangst; informatie over de bemonsteringsintensiteit per vloot voor de periode 1990-heden. Onderdeel A2 omvat de visserij-inzet per vloot sinds 1990. Ingegaan wordt op de seizoenspatronen in visserij-inzet en de ruimtelijke verspreiding van de visserij. Onderdeel A4 omvat een beschrijving van de trends in de vangst per visuur van schol en tong voor verschillende segmenten van de vloot en voor verschillende deelgebieden in de Noordzee.

A3 Discards

Product A3 is in juni 2004 in definitieve vorm opgeleverd.

A3 bevat een overzicht van historische en recente discardgegevens, een analyse van de veranderingen in de verspreiding van schol en een reconstructie van discards. Met de methode gebruikt in dit rapport konden geen schattingen worden gemaakt van de hoeveelheid 1-jarige discards en werd geen rekening gehouden met de verspreiding van schol. Met een aangepaste analyse, waarbij gebruikt gemaakt wordt van gecorrigeerde visserijsterfte cijfers, is het wel mogelijk 1 jarigen te schatten. Momenteel wordt gewerkt aan deze analyse om een tijdserie van discards te schatten, waarbij ook rekening zal worden gehouden met de verspreiding.

A5: Surveys

Het conceptrapport van A5 wordt in december 2004 opgeleverd.

Product A5 zal worden onderscheiden in drie onderwerpen: beschrijving berekeningsmethodiek, schatting van betrouwbaarheid survey-indices voor schol en tong en analyses omtrent verbetering in de methodiek. De eerste twee onderdelen zijn inmiddels afgerond, aan het derde onderdeel zal in het najaar worden gewerkt.

A6: Biologische analyse groei en geslachtsrijpwording

Het conceptrapport is in juni 2004 opgeleverd, het commentaar van de stuurgroep en Maguire wordt momenteel verwerkt. De definitieve versie zal december 2004 beschikbaar zijn.

Product A6 omvat veranderingen in groei en in geslachtsrijpheid (maturity). Voor de verandering in groei is gekeken naar markt- en surveygegevens voor zowel schol en tong. Aan de hand van deze resultaten is een artikel geschreven dat zal worden gepresenteerd op de ICES Annual Science Conference in September in Vigo (A.D. Rijnsdorp, O.A. van Keeken and L.J. Bolle. Changes in the productivity of the southeastern North Sea as reflected in the growth of plaice and sole. ICES C.M. 2004/K:13). Een student van de VU in Amsterdam heeft aan de hand van meer beschikbaar gekomen verspreidingsgegevens van schol de verspreiding onderzocht. Deze resultaten zullen ook in Vigo worden gepresenteerd (O.A. van Keeken, M. van Hoppe, R.E. Grift and A.D. Rijnsdorp. The effect of changes in the spatial distribution of juvenile plaice in the North Sea on the management of its stock. ICES C.M. 2004/K:25).

A7: Wetenschappelijke artikelen

Er zullen 3 wetenschappelijke artikelen worden gepubliceerd over onderwerpen die in F1 zijn behandeld.

Het eerste artikel gaat over de effecten van discards op de toestandsbeoordeling van schol (Van Keeken, O. A., M. Dickey-Collas, S. B. M. Kraak, J. J. Poos and M. A. Pastoors (2003). The use of simulations of discarding to investigate the potential impact of bias, due to growth, on the stock assessment of North Sea plaice (*Pleuronectes platessa*). ICES C.M. 2003 / X:17). De inhoud van dit artikel is reeds gepresenteerd op de ICES Annual Science Conference in 2003. Momenteel wordt aan een verbeterde methode voor de analyse die is gedaan gewerkt, daarom zal worden gewacht met publiceren totdat resultaten hiervan beschikbaar zijn.

Het tweede artikel zal waarschijnlijk behandelen hoe voorspelde visserijsterfte zich verhoudt tot gerealiseerde visserijsterfte (gepland voor juni 2005). Het derde artikel behandelt waarschijnlijk onzekerheden en bias in toestandsbeoordelingen van schol en tong (gepland 2006).

A8 & A9: Gereedschap en documentatie voor evaluatie van onzekerheid assessment modellen

Onderdeel A8 (gereedschap) wordt samengevoegd met A9 (documentatie), omdat deze twee onderdelen grote overlap vertonen. De rapportage staat gepland voor februari 2005.

In dit onderdeel wordt samengewerkt met het Engelse visserij-instituut (CEFAS, Lowestoft). Er wordt voortgebouwd op werk dat al in het verleden is uitgevoerd door CEFAS en door een promovendus van de Universiteit Wageningen. Het computerprogramma zal bestaan uit een gereedschapskist met onderdelen die vanuit Excel of R kunnen worden aangeroepen. In de documentatie worden de statistische methoden om de onzekerheid te analyseren behandeld en verantwoord. De koppeling met het werk van de promovendus in Wageningen is nog niet begonnen omdat het nog niet is gelukt om iemand aan te trekken die dit deel voor zijn/haar rekening kan nemen. Maar dankzij een nieuwe methode waaraan op het Nederlands Instituut voor Visserij Onderzoek wordt gewerkt, is het waarschijnlijk niet meer nodig die koppeling te maken.

A16 & A17: Analyse huidige basis en alternatieve basis voor biologische referentiepunten

De analyse van de huidige basis (A16) en de alternatieve basis (A17) zijn samengevoegd, omdat deze twee onderdelen grote overeenkomsten vertonen. Omdat niet alle gegevens die essentieel zijn voor dit product beschikbaar waren, is de rapportage die gepland stond voor mei 2004 nog niet afgerond. Inmiddels zijn de analyses uitgevoerd, deze worden nog in een rapportage verwerkt (eind 2004).

A18, A19, A20, A21: Kwaliteitshandboek

Er wordt reeds gewerkt aan het kwaliteitshandboek, we verwachten het op te leveren in het begin van 2005.

Er is een opzet gemaakt van het kwaliteitshandboek wat uit twee delen zal bestaan: een nationaal deel en een internationaal deel. Het nationale deel zal een beschrijving geven van de opwerking van gegevens die door het RIVO worden verzameld, waarbij onderscheid gemaakt wordt in markt-, survey-, en discardgegevens. Het internationale deel geeft een beschrijving aan de gegevensverwerking door de werkgroep.

Onderdeel F2 – Effectief gebruik visserijgegevens

Net als onderdeel F1 loopt onderdeel F2 ook redelijk op schema. De gegevens die door de F-vloot worden verzameld zijn zeer waardevol om CPUE op kleine schaal te kunnen analyseren. Daarmee wordt in 2004 een grote slag geslagen.

Coördinatie

Op dit moment zijn er 27 schepen die hebben toegezegd mee te werken, 9 minder dan de beoogde 36 schepen. Het is echter niet zo dat degenen die hebben toegezegd mee te werken ook daadwerkelijk hun gegevens insturen.

In het F-project hebben in totaal 17 schippers hun deelname aan het project gestaakt. 2 Schippers zijn afgevalen wegens bedrijfsproblemen, 3 schippers wegens tijdgebrek en 12 schippers omdat ze het vertrouwen in het onderzoek zijn verloren. In jaar 3 zijn echter ook 2 nieuwe schepen (grote kotters uit Goedereede) bij de groep deelnemers gekomen. Wat dit alles betekent voor de totale steekproef is te zien in tabel 1. We verwachten nog 2 nieuwe omvlaggers die mee zullen doen aan het project, maar zij zijn nog niet in de tabel opgenomen.

Tabel 1. Scheepscode van deelnemende schepen per vlootsegment en per havengroep.

Groep	eurokotters		grote kotters	
	gewenst	werkelijk	gewenst	werkelijk
VLI, BR, ARM	1	0	2	3
KG, TH, YE	2	1	0	0
GO, SL, OD, BRU	3	2	5	6
IJM, SCH, KW	1	0	1	0

HD, TX, WR	1	2	5	6
UK, HA, EEM, LO, DZ, ZK, UQ	2	2	8	3
Omgevlagde schepen	0	0	5	2
Totaal	10	7	26	20

Het lijkt erop dat de inzet van de F-schippers niet zal resulteren in dekking van het hele Noordzee-visgebied. We zullen hier in de resterende tijd van het project nog wel naar streven, maar waarschijnlijk moeten we de nadruk in F2 vooral leggen op CPUE analyses op microschaal en het verbeteren van de methode om gegevens te verzamelen en op te werken. Als de methode goed werkt zal dit erg van pas komen als de sector zelf de datacollectie op zich zal nemen

Communicatie met F-schippers

In mei zijn Wim van Densen, Willem den Heijer en Floor Quirijns de havens langs geweest, de eerstvolgende havenronde wordt eind september gemaakt. De havenrondes worden door zowel de schippers als de medewerkers van het Nederlands Instituut voor Visserij Onderzoek als zeer positief ervaren. Tijdens een gesprek in de havens is goede interactie tussen beide partijen en wil iedereen goed meewerken.

In de gesprekken met de groepjes schippers blijkt wel dat de discussie over de gegevens van de individuele schippers moeilijk valt te praten. Daarom lijkt het ons beter om naast de havenrondes ook één-op-één gesprekken te voeren met de verschillende vissers, om met hen te discussiëren over hun eigen visgedrag en vangstsucces.

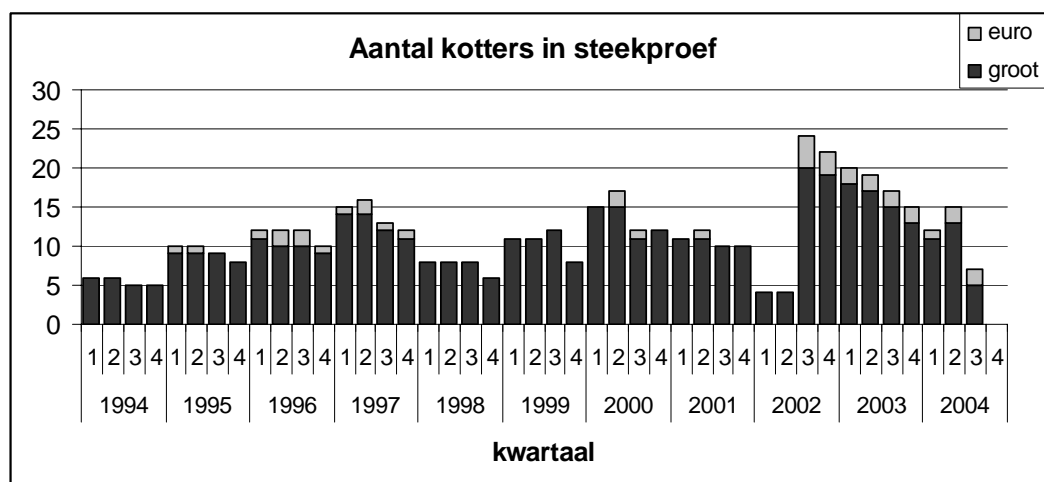
Naast de havenrondes is er regelmatig telefonisch contact met de F-schippers. De communicatie met veel schippers loopt op deze manier goed, maar we hebben het idee dat meer persoonlijk contact bevorderlijk zal zijn voor de samenwerking. Daarom zullen RIVO medewerkers die vaak in de verschillende vissershavens zijn worden ingezet om regelmatig een gesprek aan te gaan met de F-schippers die zij in de havens treffen.

Producten

B1 Databestand met vangst- en visserij-inspanningsgegevens per trek (1993-2001).

Product B1 zou in jaar 1 voltooid worden en is op dit moment voor het belangrijkste deel gereed. De dataset wordt steeds aangevuld met de meest recente gegevens.

De periode waarin het aantal schepen het laagst is (4 schepen) is het eerste half jaar van 2002 (figuur 1). Vooral voor deze periode zouden extra logboeken verzameld moeten worden. Het was de bedoeling daar logboekgegevens van de F-schippers voor te gebruiken. Van een aantal schippers hebben we inmiddels de logboeken ontvangen, maar een aanvulling daarop, van logboeken van minimaal 8 schepen, is nog wel nodig. Er is geprobeerd via de groepen aan extra logboeken te komen, maar omdat zij geen beschikking hebben over de logboeken waarin gegevens per trek staan genoteerd, was dit niet mogelijk. Individuele schippers zullen nog eens worden gevraagd hun logboeken van begin 2002 beschikbaar te stellen, daarbij is het gewenst dat de visserijvertegenwoordigers dit ondersteunen.

Figuur 1. Aantal schepen per kwartaal in microverspreidingsdatabestand.

B2 Rapport met analyse resultaten logboekgegevens microverspreidingsschepen

Product B2 wordt in december 2004 opgeleverd. In diezelfde periode zullen de resultaten ook gepresenteerd worden in Visserijnieuws.

Op dit moment wordt aan rapport B2 gewerkt in een zogenaamd Fleet Dynamics groepje op het RIVO. Deze groep mensen houdt zich bezig met het visserijgedrag in de Nederlandse boomkorvloot. Daarbij schenken zij vooral aandacht aan het ruimtelijk gedrag van schepen, vissen met de handrem en *high grading*.

B3 Vangstregistratiesoftware

In verband met de radiostilte tussen sector en onderzoek heeft het contact over de software een tijd stilgelegen. Inmiddels zijn de gesprekken weer hervat en wordt geprobeerd om in 2004 de eerste installaties plaats te laten vinden.

De tweede versie van VRIS is tot nu toe nog steeds in gebruik bij de F-deelnemers. Jurie Post, F-schipper op de UK237 en software ontwikkelaar in zijn bedrijf Post Tech Nautic, heeft een offerte opgestuurd naar het Nederlands Instituut voor Visserij Onderzoek, waarin hij zijn softwarepakket aanbiedt. Ondanks dat het nu aan de late kant is om nog te beginnen met installatie van de vangstregistratiesoftware, is besloten dat het erg waardevol is de installatie van de software toch door te laten gaan, juist omdat dit structurele registratie van vangstgegevens in de hele boomkorvloot kan bespoedigen.

B5, B6 Jaarrapportage

Product B5 is sinds februari 2004 beschikbaar in conceptvorm. Het definitieve product wordt in oktober 2004 opgeleverd. Product B6 wordt in februari 2005 opgeleverd.

B9 Wetenschappelijke publicaties

In jaar 3 is begonnen aan verschillende wetenschappelijke publicaties, over de onderwerpen die ook in product B2 aan de orde komen.

Onderdeel F3 - Communicatie

In F3 is vooruitgang geboekt in de zin van een verbeterde communicatie tussen de sector, de overheid en het onderzoek. Door het beschikbaar maken van informatie verloopt het

communicatieproces beter dan voorheen. Binnen F3 kan meer voortgang geboekt worden als de houding die heerst in de sector tegenover het onderzoek wat positiever wordt. Daarnaast kan door sterkere kadervorming in de sector meer ondersteuning plaatsvinden van de sector.

C1 Problemen in de visserij

In het verslag over het voorgaande halfjaar is gedocumenteerd aangegeven wat de problemen zijn met de communicatie in de driehoek sector, overheid en onderzoek. Het gaat er duidelijk niet om vissers zo goed mogelijk uitleg geven over de rekensommen van de onderzoekers (voorlichting). Dat zou een actie zijn vanuit het onderzoek richting sector. Het gaat om het versterken van alle relaties in de driehoek. De acties die daarbij werden genoemd zijn:

1. Versterken evaluatief vermogen bij de sector;
2. Benadrukken van de rolscheiding tussen overheid en onderzoek en invullen van bijbehorende taken en verantwoordelijkheden;
3. Installeren van transparante evaluatieprocedures bij overheid (bestuurlijk) en onderzoek (wetenschappelijk).

Onder de producten valt te lezen welke voortgang op deze punten is geboekt.

C2, C3 en C5 Kadervorming, informatiestroom en discussie binnen de sector

Daar waar openingen waren is op deze punten een bijdrage geleverd. Het volstaat niet om te praten met F-schippers of juist hen de achtergronden van de beheersadviezen uit te leggen. Om hier echt voortgang te boeken blijft het nodig dat de visserijorganisaties, bij voorkeur, gezamenlijk, planmatig werken aan kadervorming. Bij de opzet voor F3 aan het begin van het F-project was er vanuit gegaan dat het vooral ging om ondersteuning van het aanwezige kader.

Er is onder meer ondersteuning gegeven bij de discussie over het scholherstelplan binnen de sector. Tijdens een bijeenkomst in Urk is uitleg gegeven over de non-paper van de EU (40% reductie tongvisserij, om de tong meer rationeel te bevissen en in het betreffende gebied 40% minder scholdiscards te vangen). Het is voor de vissers van belang scherp te hebben dat hier sprake is van een fundamentele verschuiving van beheer binnen kritische grenzen naar een beheer met doelen.

C4 Onderwijs

Op basis van een eerdere notitie over het visserijonderwijs en met de leservaring opgedaan op visserijscholen is een lespakket gemaakt: "Visserijbeheer in 10 stappen". Dat pakket (product bij C4) is gebruikt tijdens de praktijkweken van visserijscholen bij Ecomare, Texel. Uitgangspunt van iedere les is de vloot en de vlootsamenstelling in de haven waarmee de leerlingen vertrouwd zijn.

De ervaring met het geven van de lessen bij Ecomare was wisselend. De leerlingen pikten de technische stof wel op maar waren rondt negatief ten aanzien van de gepresenteerde informatie over visstand, invloed van de visserij en visserijbeheer. Dit alles wordt geïnterpreteerd tegen de achtergrond van het idee dat onderzoekers de vissers van de zee willen hebben. De leraren helpen zeker niet om dat idee recht te trekken; voor een aantal geldt zelfs het tegendeel. Als eerder gesignaleerd worden basisconcepten over visserijbeheer, al was het maar de oogstcurve waaruit blijkt hoe de vangst verloopt bij toenemende inspanning, niet onderwezen op de visserijscholen. De leraren zelf hebben hier een grote achterstand. Praktiserende vissers hebben vaak een meer uitgewerkt idee over het beheer. Maar voor beiden geldt dat ze niet ontvankelijk zijn voor discussies over de invloed van de visserij als onderzoekers niet tegelijkertijd duidelijk vertellen hoe die zich verhoudt ten opzichte van natuurlijke invloeden.

Positief is dat op basis van de ervaringen tijdens deze praktijkweken het Productschap besloten heeft in 2005 te zorgen voor interne training voor onder meer de leraren. De bijdrage van F3 hierin loopt via de Stichting Prosea die ook verantwoordelijk was voor de praktijkweken.

C6 Overleg sector, overheid en onderzoek

Belangrijkste activiteit was het opstellen en invullen van een communicatieplan voor de aanloop naar en de discussie over het ACFM-advies. Daarin pasten:

- Voorlichting en discussie over het lezen en interpreteren van een ACFM-advies;
- Documenteren van taken en verantwoordelijkheden bij overheid, onderzoek en sector;
- Aandacht voor informatie over het vangstsucces, los van het uiteindelijke gebruik als ijkseries voor het rekenmodel;
- Tijdig bespreken van de informatie die door WGNSSK en ACFM wordt gebruikt en geproduceerd waaronder een rapport over het vangstsucces;
- Evalueren op basis van bestuurlijke principes van het tot nu toe gevoerde beheer.

Er is geregeld overleg geweest met LNV en een externe deskundige van het expertisecentrum van LNV over het logisch inpassen van een bestuurlijke evaluatie in de beheercyclus.

C7 Artikelen in Visserijnieuws

Zie daar.

C8 Presentaties voor ICES, EC en NSCFP

Begin mei is een kleine workshop georganiseerd met als doel te onderzoeken hoe informatie over vlootomvang en structuur, aanvoergegevens, visserij-inspanning en marktcategorieën beter beschikbaar kan worden gemaakt voor de sector. Bij het versterken van evaluatief vermogen in de sector hoort namelijk in de eerste plaats het beoordelen van eigen prestaties in de visserij. Deelnemers aan de workshop waren de voorzitter van de ICES/NSCFP-werkgroep voor het beter gebruik van gegevens uit de visserij voor bestandsschattingen (WGFI), vertegenwoordigers van visserijorganisaties uit Nederland (Fennek Brocken), Denemarken en, op afstand, Engeland/Schotland, Floor Quirijns en Wim van Densen.

Tijdens de workshop bleek de gegevensstroom en de bereikbaarheid daarvan zeer verschillend te zijn georganiseerd. In dat licht is het niet verwonderlijk dat de EU haar oorspronkelijke plan om te komen tot een complete visserijdatabase, dus ook voor de Noordzee, onlangs heeft opgegeven.

Er zijn voorbeelden verzameld van kaarten, tabellen en grafieken voor vloot en visserijgegevens uit de drie landen. Deze basale informatie is nooit compleet beschikbaar. Dat geldt vooral voor de visserij-inspanning, waardoor niet altijd grafieken en kaarten met patronen in vangstsucces zijn te tekenen.

Aan de hand van de voorbeelden zullen aanbevelingen worden gedaan voor de inhoud, vorm en beschikbaarheid van deze informatie voor de belangrijkste Noordzeelanden. Aan de hand van deze voorbeelden en aanbevelingen is het voor de WGFI ook gemakkelijker om voortgang te boeken in de discussie tussen sector, overheid en onderzoek over de kwaliteit van de gegevens.

C9 Bespreken van vangstsucces en daarop gestoeld beheer

Bij herhaling blijkt het vangstsucces de basis van de discussies met vissers over visserij, visstand en beheer. Uitleg over modellen, tuning, surveys etc kunnen daar alleen maar bij aansluiten. Met het beschikbaar komen van product A1, 2, 4 ('Atlas') werd de discussie met vissers over ruimtelijke patronen in visserij-inspanning versterkt. Net als bij de kaartjes van de prestaties van de F-vloot is het ook hier zaak op de vormgeving en leesbaarheid te letten. Vissers hebben een individueel quotum aandacht en tijd en dat moet in de communicatie efficiënt worden benut.

Het ziet ernaar uit dat frequente bestuurlijke evaluatie van het beheer en sturing op het vangstsucces het beheer van de scholstand in de jaren 90 had kunnen rationaliseren. Dat is een voorbeeld bij het ontwerp voor een beheer waarin vangstsucces een grotere rol speelt (product C9).

Financiële rapportage

In deze paragraaf wordt de financiële realisatie in het eerste half jaar vergeleken met de begroting van de uitgaven (tabel 2). De financiële realisatie is gebaseerd op de materiele bestedingen en de gerealiseerde arbeidstijd. Het budget voor jaar 3 voor het hele F-project is tot en met augustus 2004 voor 23% uitgeput.

Het blijkt steeds weer dat de materiele posten bij aanvang van het F-project te ruim zijn begroot, waardoor elk jaar de uitputting van het project achterloopt bij de begroting (zie kopje 'Onvoorzien' en materiele posten onder F1, F2 en F3). De gelden die bestemd waren voor materiele kosten die nu niet gebruikt zijn, zullen een nieuwe bestemming moeten krijgen. Tijdens het stuurgroepoverleg in oktober 2004 is een voorstel over hoe hiermee om te gaan besproken. Dit voorstel wordt verder uitgewerkt in de vorm van een aangepast werkplan.

De uitputting van het personele budget verloopt voor de 3 onderdelen verschillend. In F1 loopt de uitputting iets achter (42% op 50% van het jaar), maar dat zal in het laatste deel van het jaar rechtgetrokken worden. In onderdeel F2 was tot en met augustus 2004 26% van het personele budget verbruikt. Waarschijnlijk wordt in jaar 3 een minder groot deel van het personele budget verbruikt dan verwacht, al zal in de tweede helft van dit jaar een groter deel van het budget worden gebruikt voor de analyses voor product B2. We zullen dus wel iets inlopen, maar naar verwachting niet tot de 100%. De uitputting van het personele budget van F3 loopt op schema.

Tabel 2. Financieel overzicht jaar 3 t/m augustus 2004 (jaar 3: maart 2004 t/m februari 2005).

	Begroot	Gerealiseerd	
	kEuro (excl BTW)	kEuro	%
F-Algemeen			
Onvoorzien	100.0	0	0
<i>Totaal Algemeen</i>	<i>100.0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
F1. Verbetering toestandsbeoordeling			
Personeel RIVO	160.0	67.3	42
Materiaal	10.8	0	0
Kosten ICES werkgroepleden	10.0	0	0
Reis- en verblijfkosten	10.8	0	0
<i>Totaal F1</i>	<i>191.6</i>	<i>67.3</i>	<i>23</i>
F2. Effectief gebruik visserijgegevens			
Personeel RIVO	200.0	52.3	26
Materiaal	10.0	0	0
Materiaal (restant jaar 1&2)	90.0	0	0
Reis- en verblijfkosten	1.5	0	2
<i>Totaal F2</i>	<i>301.5</i>	<i>52.4</i>	<i>17</i>
F3. Communicatie			
Personeel RIVO	120.0	56.0	47
Materiaal	6.0	0	1
Reis- en verblijfkosten	3.0	1.9	64
Externe expert	50.0	2.0	4
<i>Totaal F3</i>	<i>179.0</i>	<i>60.0</i>	<i>33</i>
<i>Totaal</i>	<i>772.1</i>	<i>179.7</i>	<i>23</i>

Bijlage 1. Productenlijst

Deze producten lijst bevat de oorspronkelijke opleverdatum, de herziene opleverdatum en de status. Voor de helderheid is de opleverdatum als jaar 1, 2, 3 of 4 weergegeven, of met een concrete maand – jaar aanduiding.

	Productomschrijving	Planning
A1 A2 A4	Eindrapport vangst-, effort- en CPUE gegevens. Dit rapport omvat een overzicht van de vangstgegevens per vloot met de bijbehorende lengte- en leeftijdsamenstelling van schol en tong; een schatting van het betrouwbaarheidsinterval in de schatting van de internationale leeftijdsamenstelling van de vangst; informatie over de bemonsteringsintensiteit per vloot voor de periode 1990-heden. In het rapport wordt tevens ingegaan op de mogelijkheden voor een verbetering van de methodiek van bemonstering en opwerking van aanvoergegevens Dit rapport presenteert ook de visserij-inzet en CPUE per vloot sinds 1990. Ingegaan wordt op de seizoenspatronen in visserij-inzet en de ruimtelijke verspreiding van de visserij.	eind 2004
A3	Eindrapport discardgegevens. Dit rapport vat de gegevens samen van de discardbemonsteringen die in het verleden zijn uitgevoerd, en omvat een reconstructie van de veranderingen in scholdiscards die zich hebben voorgedaan ten gevolge van veranderingen in groei en verspreiding van de visserij.	Afgerond
A5	Eindrapport Survey gegevens. Dit rapport beschrijft de uitkomsten van de bestandsopnames van het RIVO, documenteert de berekeningsmethode van de surveyindex en geeft een schatting van het betrouwbaarheidsinterval van de surveyindex voor schol en tong. In het rapport wordt tevens ingegaan op verbeteringen in de surveymethodiek.	Dec 2004
A6	Eindrapport Biologische gegevens. Dit rapport behandelt de voor de toestandsbeoordeling relevante biologische eigenschappen zoals groei, geslachtsrijpwording en natuurlijke mortaliteit. De veranderingen in groei, leeftijd / lengte van geslachtsrijpwording en verspreiding zullen worden geanalyseerd. De schatting van de natuurlijke sterfte zal worden geëvalueerd.	Dec 2004
A7.1	Wetenschappelijke publicatie over reconstructie en effecten discards schol ICES jaarvergadering, ICES Journal of Marine Science	2004
A7.2	Wetenschappelijke publicatie over historische bias in prognoses ICES jaarvergadering, ICES Journal of Marine Science	2005
A7.3	Wetenschappelijke publicatie over analyse onzekerheden en bias in toestandsbeoordelingen van schol en tong (inclusief beschrijving van gereedschap voor evaluatie) ICES jaarvergadering, ICES Journal of Marine Science	2006
A8 A9	Ontwikkeling gereedschap voor evaluatie onzekerheid. Het gereedschap zal in de vorm van computerprogramma's beschikbaar komen t.b.v de ICES werkgroep. In het rapport wordt de statistische methode om de onzekerheid te analyseren behandeld en verantwoord.	Feb 2005
A10 A11 A12	Rapport over onzekerheid en bias in VPA modellen schol en tong. In dit rapport wordt een integrale analyse gepresenteerd van de onzekerheid en bias in de uitkomsten van de VPA voortkomend uit de onzekerheid in basisgegevens en de onzekerheden die voortkomen uit de modellen zelf. In dit rapport worden ook een aantal onzekerheidsindicatoren gepresenteerd. De bruikbaarheid en het gedrag van een aantal indicatoren zal worden behandeld.	Feb 2006
A13	Rapport over lopende-jaar aanname (TAC constraint). In dit rapport wordt het lopende jaar probleem beschreven en geanalyseerd. Middels een scenario studie worden de consequenties van verschillende benaderingen onderzocht.	Afgerond
A14	Gereedschap voor meenemen van onzekerheid in VPA gegevens in prognose. Een methode zal worden ontwikkeld om de gevolgen van onzekerheden in de toestandsbeoordeling door te vertalen naar de prognose. De resultaten zullen worden gedocumenteerd in een rapport en in een computerprogramma dat in ICES kan worden ingebracht.	feb 2005

	Productomschrijving	Planning
A15	Rapport over historische bias in prognoses. Analyse van prognoses uit het verleden om aan te tonen hoe de voorspelde visserij-sterfte zich verhoudt tot de gerealiseerde visserijsterfte	juni 2005
A16 A17	Rapport over de huidige referentiepunten voor schol en tong. Dit rapport zal de biologische basis voor de referentiepunten behandelen en evalueren of de huidige referentiepunten wetenschappelijke verantwoord zijn. In dit rapport zullen ook de resultaten van de bovengenoemde studies (m.n. A3, A6) worden gebruikt voor een evaluatie van de biologische referentiepunten en zullen mogelijk alternatieve referentiepunten worden voorgesteld.	Dec 2004
A18	Werkplan kwaliteitshandboek.	Feb 2004
A19	1e concept kwaliteitshandboek.	Juni 2004
A20	2e concept kwaliteitshandboek.	Sep 2004
A21	3e concept kwaliteitshandboek .	Feb 2005

	Productomschrijving	Planning
B1	Dataset logboekgegevens De logboekgegevens van 1994-2002 staan in een SAS dataset. Voor de eerste helft van 2002 zijn nog weinig logboeken beschikbaar. Prioriteit is extra logboeken van 2002 te verzamelen.	ZSM
B2	Analyse logboekgegevens In B2 wordt de nadruk gelegd op analyse van vispatronen.	Dec 2004
B3	Invoerprogramma Installatie programma van Jurie Post	ZSM
B4	Voortgangsverslag over datacollectie in voorgaande jaar Inclusief een korte samenvatting van analyses die in dat jaar zijn gedaan, maar er wordt niet uitgebreid op die analyses ingegaan.	Mrt 2003
B5	Voortgangsverslag over datacollectie in voorgaande jaar Inclusief een korte samenvatting van analyses die in dat jaar zijn gedaan, maar er wordt niet uitgebreid op die analyses ingegaan.	Mrt 2004
B6	Voortgangsverslag over datacollectie in voorgaande jaar Inclusief een korte samenvatting van analyses die in dat jaar zijn gedaan, maar er wordt niet uitgebreid op die analyses ingegaan.	Mrt 2005
B7	Voortgangsverslag over datacollectie in voorgaande jaar Inclusief een korte samenvatting van analyses die in dat jaar zijn gedaan, maar er wordt niet uitgebreid op die analyses ingegaan.	Mrt 2006
B8	Eindrapportage Synthese van alle analyses en resultaten van F2: van producten en van wetenschappelijke publicaties. Aanvulling met analyses van diepte, pk en wind effecten en mogelijk andere factoren.	Feb 2006
B9.1	Wetenschappelijke publicaties: CPUE Artikel over CPUE van schol in minder intensief beviste gebieden: 'achtergrondruis'. Vissers zullen met name op de pieken van een visbestand vissen. Wanneer we visserij-inspanningsconcentraties kunnen definiëren, kunnen we de pieken herkennen (in een periode van 2 uur). Buiten die pieken zullen ook trekken zijn gedaan die waarschijnlijk niet in grote clusters zullen vallen, zodat je ook voor die minder intensief beviste gebieden kunt berekenen wat de CPUE is.	
B9.2	Wetenschappelijke publicaties: High Grading Wordt high-grading gebruikt als tool om de waarde van de vangst van een boomkorvisserij, binnen de grenzen van de ITQ, op te schroeven?	
B9.3	Wetenschappelijke publicaties: Handrem Kunnen scholvissers met de handrem vissen wanneer zij een beperkend quotum hebben?	
C1	Probleemidentificatie Vastgelegd in voortgangsverslag feb 2004	Feb 2004

	Productomschrijving	Planning
C2 C3 C5	Kadervorming, informatieverwerking en discussie binnen de sector Voorstellen vanuit de sector voor meer planmatige aanpak. Voortgang o.a. via PV/Prosea-programma 2005	2004-2005
C4	Lespakket voor de scholen Evalueren van gebruik binnen Visserijscholen. Optie om voor F-schippers aan te passen.	April 2004
C6	Overleg sector, overheid en onderzoek Invulling via communicatieplan	Nov 2004
C7	Artikelen in Visserijnieuws Onder meer aandacht voor surveys en voor verhouding visserij-natuur in relatie tot bestandsdynamiek.	2002-2006
C8	Presentaties voor ICES en EC Verslag opstellen van Rijswijk-werkgroep. Terugbrengen naar WGFI	Dec 2004
C9	Bespreken van vangstsucces en daarop gestoeld beheer Uitwerken van beheeroptie 'Sturing op vangstsucces'	Maart 2005
C11	Rollenspel Bestaand rollenspel overschrijven naar Nederlandse situatie	Mei 2005